

АГУУЛГА

БҮЛЭГ 1. ТӨСЛИЙН ТОВЧ ТАНИЛЦУУЛГА	1
1.1 Төслийн нэр.....	2
1.2 Төсөл хэрэгжүүлэгчийн мэдээлэл	2
1.3 Төслийн хүчин чадал	2
1.4 Дэд бүтэц.....	3
1.4.1 Цахилгаан хангамж	3
БҮЛЭГ 2. ТӨСЛИЙН ТАЛБАЙ, ТҮҮНИЙ ОРЧНЫ БАЙГАЛЬ ОРЧИН, НИЙГЭМ-ЭДИЙН ЗАСГИЙН ТӨЛӨВ БАЙДЛЫН ТОВЧ ТОДОРХОЙЛОЛТ	6
2.1 Төсөл хэрэгжих талбайн байршил ,физик газарзүйн нөхцөл.....	8
2.2 Уур амьсгал	8
2.3 Ургамлан нөмрөг	9
2.4 Хөрсөн бүрхэвч	9
2.5 Төсөл хэрэгжих орон нутгийн нийгэм эдийн засгийн байдал.....	10
БҮЛЭГ 3. ТӨСЛИЙН ГОЛ БА БОЛЗОШГҮЙ СӨРӨГ НӨЛӨӨЛЛИЙН ТОВЧ ТОДОРХОЙЛОЛТ	11
3.1 Агаар орчинд үзүүлэх сөрөг нөлөөлөл	11
3.2 Хөрсөн орчинд үзүүлэх сөрөг нөлөөлөл	11
3.3 Ургамлан нөмрөгт үзүүлэх сөрөг нөлөөлөл.....	12
3.4 Усан орчинд үзүүлэх сөрөг нөлөөлөл.....	12
3.5 Төслийн болзошгүй сөрөг нөлөөлөл үргэжлэх хугацаа, эрчим.....	12
БҮЛЭГ 4. 2023 ОНЫ БАЙГАЛЬ ОРЧНЫ МЕНЕЖМЕНТИЙН ТӨЛӨВЛӨГӨӨ	15
БҮЛЭГ 5. СӨРӨГ НӨЛӨӨЛЛИЙГ БУУРУУЛАХ МЕНЕЖМЕНТИЙН ТӨЛӨВЛӨГӨӨ	16
БҮЛЭГ 6. ТҮҮХ СОЁЛЫН ӨВИЙГ ХАМГААЛАХ АРГА ХЭМЖЭЭНИЙ ТӨЛӨВЛӨГӨӨ	19
БҮЛЭГ 7. ОСОЛ, ЭРСДЭЛИЙН МЕНЕЖМЕНТИЙН ТӨЛӨВЛӨГӨӨ	19
БҮЛЭГ 8. ОРЧНЫ ХЯНАЛТ ШИНЖИЛГЭЭНИЙ МЕНЕЖМЕНТИЙН ТӨЛӨВЛӨГӨӨ	21
БҮЛЭГ 9. ТУХАЙН ЖИЛИЙН БАЙГАЛЬ ОРЧНЫ МЕНЕЖМЕНТИЙН ТӨЛӨВЛӨГӨӨГ ХЭРЭГЖҮҮЛЭХ УДИРДЛАГА ЗОХИОН БАЙГУУЛАЛТЫН ТӨЛӨВЛӨГӨӨ	23
БҮЛЭГ 10. ТУХАЙН ЖИЛИЙН БАЙГАЛЬ ОРЧНЫГ ХАМГААЛАХ ТӨЛӨВЛӨГӨӨНИЙ БИЕЛЭЛТИЙГ НӨЛӨӨЛЛИЙН БҮСИЙН ОРШИН СУУГЧДАД ТАЙЛАГНАХ ТӨЛӨВЛӨГӨӨ	25

ХҮСНЭГТИЙН ЖАГСААЛТ

Хүснэгт 1 Магадлан жагсаах хүснэгт.....	13
Хүснэгт 2 БОМТ нийт зардал.....	15
Хүснэгт 3 Сөрөг нөлөөллийг бууруулах менежментийн төлөвлөгөө	16
Хүснэгт 4 Осол эрсдэлийн менежментийн төлөвлөгөө	19
Хүснэгт 5 Орчны хяналт шинжилгээний хөтөлбөр.....	21
Хүснэгт 6 Удирдлага зохион байгуулалтын төлөвлөгөө.....	23
Хүснэгт 7 Оршин суугчдад тайлагнах төлөвлөгөө	25

ЗУРГИЙН ЖАГСААЛТ

Зураг 1 Төсөл хэрэгжих талбайд байрлах салбар төмөр зам	2
Зураг 2 Төслийн талбайд байрлах объектууд	3
Зураг 3 Ариун цэврийн байгууламж	4
Зураг 4 Орц гарцыг хатуу хучилттай болгож буй байдал	5
Зураг 5 Төслийн талбайн орц гарц	6
Зураг 6 Салхины хашаа	7
Зураг 7 Төсөл хэрэгжих талбайн байршил.....	8
Зураг 8 Хатуу хучилттай болгох талбай.....	26

БҮЛЭГ 1. ТӨСЛИЙН ТОВЧ ТАНИЛЦУУЛГА

1.1 Төслийн нэр

“Төмөр замын ачилт буулгалтын талбай” байгуулах төсөл

1.2 Төсөл хэрэгжүүлэгчийн мэдээлэл

Төсөл хэрэгжүүлэгч: “Патрикейн” ХХК

Улсын бүртгэлийн дугаар: 9011728141

Регистрийн дугаар: 5512778

Хаяг: Улаанбаатар, Сүхбаатар 1-р хороо, 4 давхар Утас: 99999169, 99085676

1.3 Төслийн хүчин чадал

Төмөр замын ачилт буулгалтын талбай нь “УБТЗ” ХНН-ийн Чойр өртөөнөөс баруун тийш салбарласан Р50 маягийн, 1/9 маркийн суман шилжүүлгийн хамт 1741 м урт төмөр зам байгуулахаар төлөвлөсөн ба жилийн турш тасралтгүй үйл ажиллагаагаа явуулна.

“Патрикейн ХХК”-ийн салбар төмөр зам:

- ✓ Зориулалт- Чойр өртөөнөөс ачиж буулгах талбай хүртэлх холбох зам
- ✓ Гар удирдлагатай
- ✓ Ачилт буулгалтын 1-р зам 417.72м
- ✓ Ачилт буулгалтын 2-р зам 387.33м
- ✓ Татах 3-р зам 87.50м
- ✓ Тахирын эхлэл ПК-0+37.31
- ✓ Тахирын төгсгөл ПК 6+29.90
- ✓ Хязгаарын шон 300м
- ✓ Призмын ёроол 75м

Зураг 1 Төсөл хэрэгжих талбайд байрлах салбар төмөр зам

Гүйцэтгэсэн: “Патрикейн” ХХК

Талбайн тоноглол

- ✓ Эзэмшлийн талбайг хүрээлсэн 2м өндөр төмөр торон хашаа
- ✓ Талбайн гэрэлтүүлэг
- ✓ Хяналтын камер

1.4 Дэд бүтэц

Тухайн төслийн хувьд ачилт буулгалтын талбай нь Чойр өртөөнөөс баруун тийш салбарласан Р50 маягийн, 1/9 маркийн 879.32м урт төмөр замаар бараа тааваарыг ачиж, буулгах ба жилийн турш тасралтгүй үйл ажиллагаагаа явуулна.

Талбайд байрлах объектууд:

- ✓ Чойр өртөөнөөс салбарласан 1 салаа 879.32м, Р50 маягийн төмөр зам
- ✓ Өндөр тавцан
- ✓ Ачилт буулгалтын талбай
- ✓ Авто болон вагон пүү
- ✓ Пүүний ажлын байр
- ✓ Ажилчдын амралтын байр зэрэг байрлана.

Зураг 2 Төслийн талбайд байрлах объектууд

1.4.1 Цахилгаан хангамж

Цахилгаан эрчим хүчээ “УБТЗ” ХНН-ийн эрчим хүч ус хангамжийн 2-р ангитай гэрээ байгуулан эрчим хүчний шугамаас татсан байна.

1.5 Ариун цэврийн байгууламж

Төсөл хэрэгжүүлэгч Патрикейн ХХК нь үйл ажиллагааны явцад ялгарах шингэн хаягдлыг байгаль орчинд сөрөг нөлөө учруулахгүй байх зорилгоор төслийн талбайд бетонон кольцо бүхий био ариун цэврийн байгууламжийг шийдэж өгсөн байна.

Зураг 3 Ариун цэврийн байгууламж

2023 оны 04 сарын 25 өдөр Иргэн Ө. Батмөнх-тэй бохир ус соруулах гэрээг төсөл хэрэгжүүлэгч “Патрикейн” ХХК-ийн салбарын захирал Э: Баатардалай хийсэн байна

"ПАТРИКЕЙН" ХХК-ийн салбарын
Захирал: **Э. БААТАРДАЛАЙ**

ИРГЭН Ө. БАТМӨНХ

БОХИР УС СОРУУЛАХ ГЭРЭЭ

2023 оны 04 сарын 25 өдөр Дугаар: 25 Чойр хот
Энэхүү АЖИЛ ГҮЙЦЭТГЭХ ГЭРЭЭ /цаашид "Гэрээ" гэх /-т
Нэг талаас: "ПАТРИКЕЙН" ХХК /цаашид "Захиалагч" гэх/
Регистрийн дугаар: 5512778
Улсын бүртгэлийн дугаар: 9011728141
Нөгөө талаас: ИРГЭН Ө. БАТМӨНХ /цаашид "Нийлүүлэгч" гэх/
Регистрийн дугаар: 3В 82053010
Утасны дугаар: 99020937

нар /цаашид хамтад нь "Талууд" гэх/ гэрээ байгуулах үндэслэл болсон нөхцөл байдлыг бүрэн судлан үзэж байгуулав.

НЭГ. НИЙТЛЭГ ЗҮЙЛ

1.1 Энэхүү гэрээгээр талууд гэрээний үүргээ зохих ёсоор биелүүлэхтэй холбоотойгоор үүсэх эрх, үүрэг болон хариуцлага, төлбөрийг хугацаанд нь төлөхтэй холбогдсон харилцааг зохицуулна.

ХОЁР. ГҮЙЦЭТГЭХ АЖЛЫН НЭР, ЧАНАР, ҮНДСЭН ШИНЖ

2.1 Гүйцэтгэгч нь Захиалагч талын захиалгын дагуу Бохир усыг захиалгын дагуу гэрээгээр тохирсон хугацаанд нийлүүлэх ажлыг гүйцэтгэнэ.

2.2 Талууд хамтран Бохир ус сорох машиныг зургаар баталгаажуулан тохирсон байх ба зурагыг гэрээний хавсралт болно.

ГУРАВ. ГЭРЭЭНИЙ ХУГАЦАА, ҮНЭ

3.1 Энэхүү гэрээг 2023 оны 04 дугаар сарын 25-ны өдрөөс 2024 оны 04 дугаар сарын 25-ны өдөр хүртэл буюу 1 жилийн хугацаад хэрэгжүүлэхээр байгуулав.

10 тн-ын машинаар соруулах нэг бүрийн үнэ ҮДЦХ ДЦЦХ-н 1180,000 төгрөг НӨАТ-тэй дүн байх бөгөөд Бохир ус соруулсаны дараа нэхэмжлэхээр төлбөрийг Гүйцэтгэгч талд дансаар олгоно.

ДӨРӨВ. ЗАХИАЛАГЧИЙН ЭРХ, ҮҮРЭГ

4.1 Захиалагч нь хэрэгцээт тоо хэмжээний дагуу захиалга өгч, гэрээнд заасан шаардлага, хугацаанд ажил гүйцэтгэж байгаа эсэхэд хяналт тавьж, тухай бүрт нь зохих ёсны санал, шаардлагыг тавих эрхтэй.

9.3 Талуудын аль нэг нь гэрээгээ ноцтой зөрчсөн нь тогтоогдсон нөхцөлд нөгөө тал нь гэрээг цуцалж хохирлоо буруутай этгээдээ нэхэмжлэх эрхтэй.

9.4 Нийлүүлэгч нь гэрээнд заасны дагуу ажлыг гүйцэтгэхгүй, утас болон бусад мэдээллээр холбоо барихгүй ажлын 5 хоногос дээш хугацаа хэтэрсэн нөхцөлд Захиалагч тал нэг талын шийдвэрээр гэрээг цуцлана.

ЕС. ДАВАГДАШГҮЙ ХҮЧИН ЗҮЙЛС

9.1 Гэрээний аль нэг тал давагдашгүй хүчин зүйл /газар хөдлөлт, үер, гал түймэр, далайн шуурга, хар салхи, халдварт өвчний тархалт болон байгалийн бусад аюулт үзэгдэл, ажил хаялт, төрийн шийдвэр, оролцоо гэх мэт/-ийн нөхцөл байдлын улмаас гэрээгээр хүлэсэн үүргээ биелүүлэх боломжгүй болсон тохиолдолд гэрээний хариуцлагаас /алданги, торгууль/ чөлөөлөгдөх үндэслэл болно.

АРАВ. БУСАД ЗҮЙЛ

10.1 Гэрээний цогц байдал: Гэрээ хүчин төгөлдөр болсноор энэхүү гэрээ нь талууд хоорондын бүхий л ойлголт ба тохиролцоог орлоно гэдгийг талууд хүлээн зөвшөөрөв.

10.2 Гэрээ хүчин төгөлдөр байх: Энэхүү гэрээний аливаа нэг зүйл заалт нь эрх бүхий байгууллагын шийдвэрээр хүчингүй болсон бол тухайн хүчингүй болсон зүйл заалтаас өөр бусад гэрээний зүйл заалт нь хүчин төгөлдөр хэвээр үлдэнэ.

10.3 Зохицуулах хууль: Энэхүү гэрээнд заагаагүй эсхүл энэхүү гэрээгээс үүссэн асуудлыг Монгол Улсын Иргэний хууль болон холбогдох бусад хуулиар зохицуулна.

10.4 Хувь: Энэхүү гэрээг хоёр хувь үйлдэх ба хувь тус бүрийг эх хувь гэж үзнэ.

10.5 Нэмэлт өөрчлөлт: Энэхүү гэрээнд талууд хоорондоо тохиролцсоны үндсэн дээр бичгээр нэмэлт, өөрчлөлт оруулж болох ба ийнхүү хийгдсэн нэмэлт нь энэхүү гэрээний салшгүй хэсэг байна. Талууд гэрээнд нэмэлт, өөрчлөлт оруулах саналаа бичгээр гаргана. Санал хүлээн авсан тал гэрээнд нэмэлт, өөрчлөлт оруулах саналын хариуг санал хүлээн авсан өдрөөс хойш хуанлийн 10 хоногийн дотор бичгээр өгнө.

10.6 Заавал дагаж мөрдөх: Энэхүү гэрээнд гарын үсэг зурснаар талууд ба тэдгээрийн тус тусын эрх шилжүүлэн авагч нар заавал дагаж мөрдөх үүргийг хүлээнэ.

10.7 Эрх шилжүүлэх: Гүйцэтгэгч нь энэхүү гэрээний дагуу хүлээх аливаа эрх, үүргийг бүхэлд нь эсвэл хэсэгчлэн Захиалагч ийн зөвшөөрөлгүйгээр шилжүүлэх эрхгүй.

ГЭРЭЭ БАЙГУУЛСАН:

ЗАХИАЛАГЧИЙГ ТӨЛӨӨЛЖ:
"ПАТРИКЕЙН" ХХК-ийн салбарын
Захирал: **Э. БААТАРДАЛАЙ**

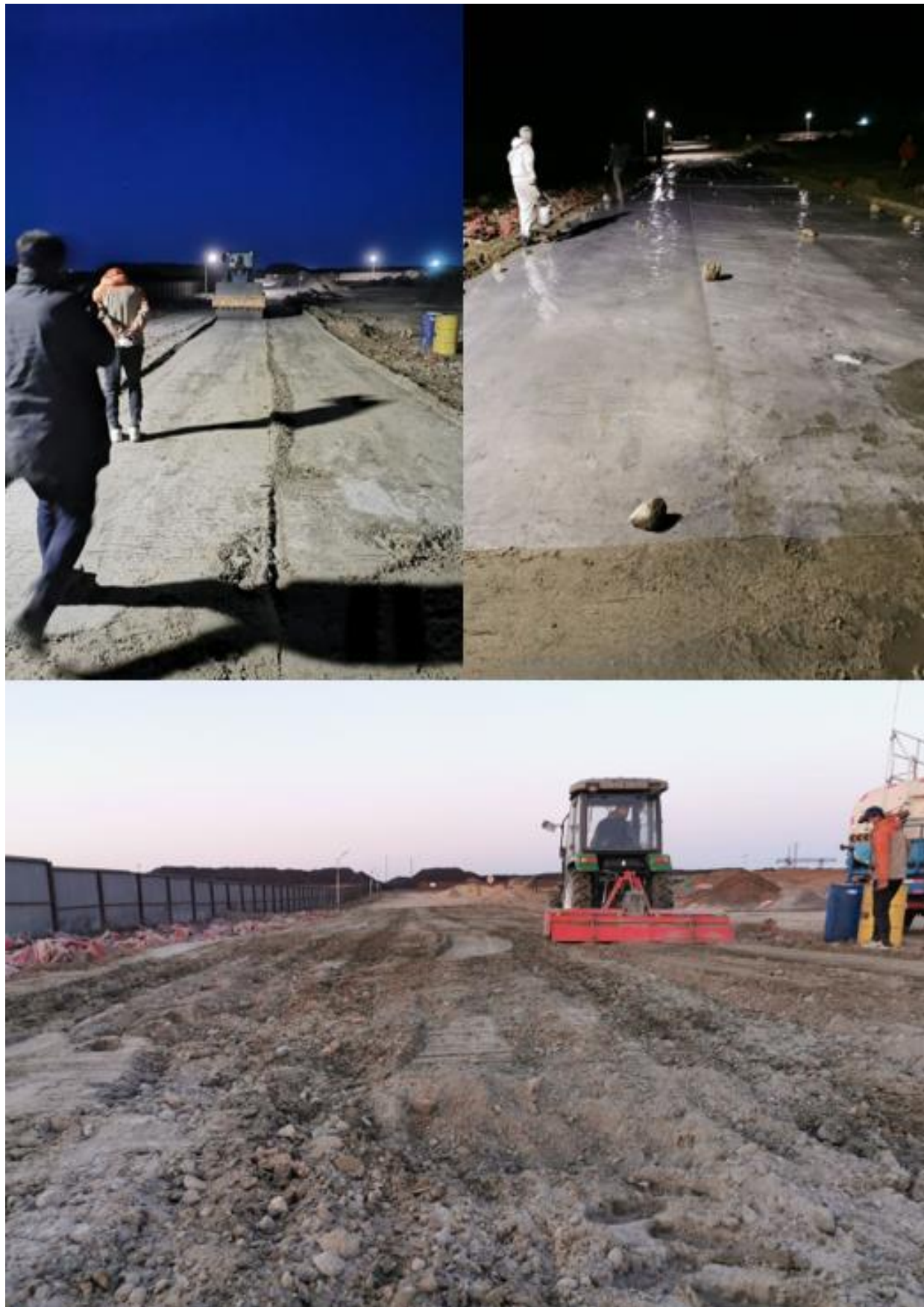
НИЙЛҮҮЛЭГЧИЙГ ТӨЛӨӨЛЖ:
ИРГЭН Ө. БАТМӨНХ

(Handwritten signature of O. Batmunkh)

1.6 Хайрган хатуу хучилт

“Патрикейн” ХХК-ын орц гарцын замыг солонгос инженерүүдтэй хамтран 6 га талбайг хатуу хучилттай болгож буй байдал

Зураг 4 Орц гарцыг хатуу хучилттай болгож буй байдал

Зураг 5 Төслийн талбайн орц гарц

1.7 Тоосжилтоос сэргийлэх арга хэмжээ

Төсөл хэрэгжүүлэгч Патрикейн ХХК нь тоосжилтоос сэргийлэх арга хэмжээний хүрээнд салхины хашааг барьсан байна.

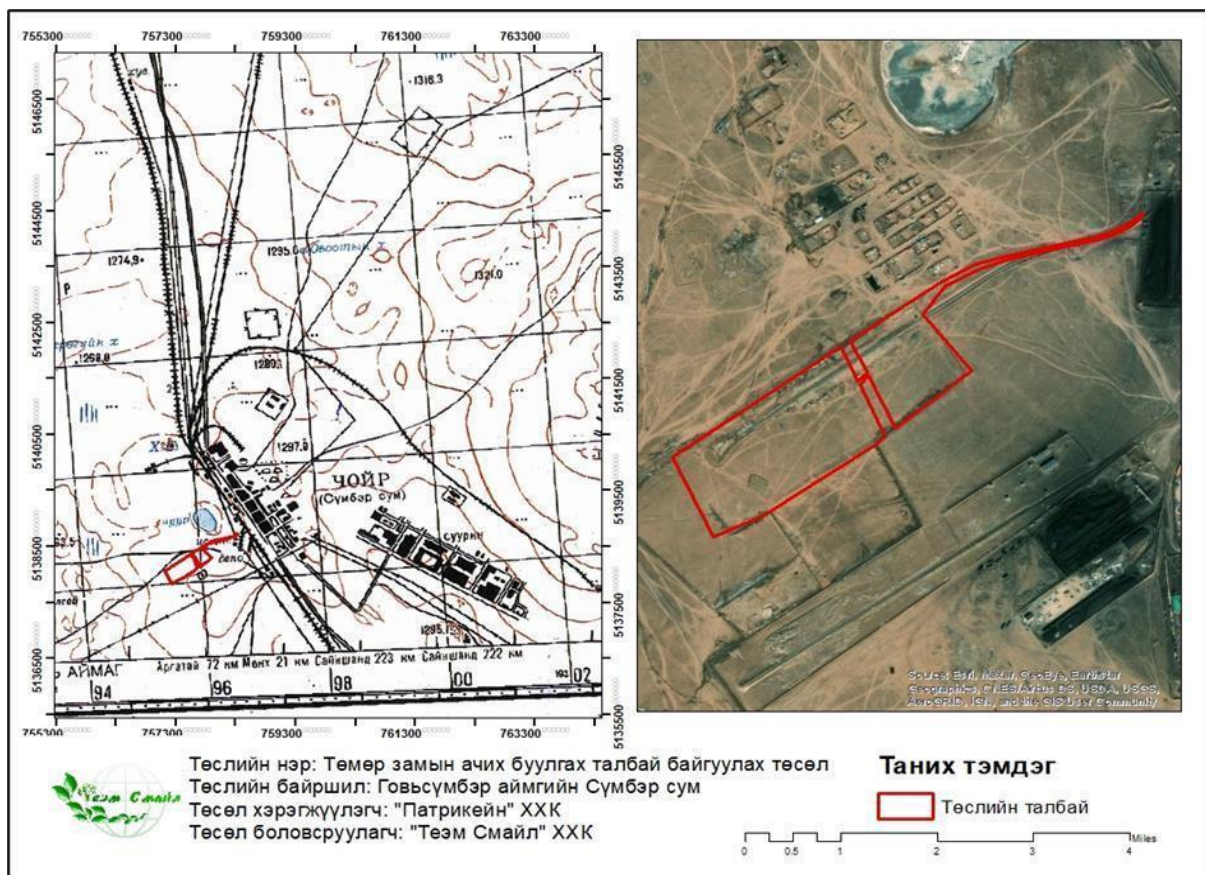
Зураг 6 Салхины хашаа

БҮЛЭГ 2. ТӨСЛИЙН ТАЛБАЙ, ТҮҮНИЙ ОРЧНЫ БАЙГАЛЬ ОРЧИН, НИЙГЭМ-ЭДИЙН ЗАСГИЙН ТӨЛӨВ БАЙДЛЫН ТОВЧ ТОДОРХОЙЛОЛТ

2.1 Төсөл хэрэгжих талбайн байршил, физик газарзүйн нөхцөл

“Патрикейн” ХХК нь Говьсүмбэр аймгийн Сүмбэр сумын 1-р багын нутаг дэвсгэрт Засагдаргын 2018 оны 05 дугаар сарын 31-ны өдрийн А/103 тоот шийдвэрийг үндэслэн нэгж талбарын 4201007067 дугаар бүхий 20 га, 000310307 газар эзэмших эрхийн гэрчилгээг үйлдвэрлэлийн зориулалтаар эзэмшдэг.

Төсөл хэрэгжих талбай нь Говьсүмбэр аймгийн Сүмбэр сумын 1-р баг Аяган-100 тоот газарт, 20000 м.кв газар дээр төмөр замын ачих, буулгах талбайн зориулалтаар ашиглан байрлаж байна.

Зураг 7 Төсөл хэрэгжих талбайн байршил

Далайн түвшнээс дээш 1000-1500 м өргөгдсөн. Физик газарзүйн хувьд тал хээрийн мужид, геоморфологийн хувьд говь, хээрийн бүсэд багтах бөгөөд улаан хүрэн шавранцар хөрстэй. Газар хөдлөлийн эрчим 7 балл. Сумын нутаг дэвсгэр нь уул, гүвээ толгод бүхий тал хээр, мал аж ахуй болон газар тариалан эрхлэхэд тохиромжтой.

2.2 Уур амьсгал

Халуун нь +32 хэм хүртэл дулаарах хандлага тохиолддог. Жилдээ 200-250 мм хур тунадас унадаг нь Говийн бүсийн дунджаас илүү юм. Уур амьсгалын хувьд хуурайдуу сэрүүвтэр. евлийн улиралд хамгийн хуйтэн нь -33 хэм, зуны улиралд Хонь, тэмээ, үхэр, ямаа, адууны аж ахуй эрхлэхэд нэн тохиромжтой. Хаврын өдрийн урт 10 цагаас бага, цэлмэг өдөр 7 өдрөөс бага, бүрхэг өдөр 5-аас бага, зуны өдрийн урт 10

Гүйцэтгэсэн: “Патрикейн” ХХК

цагаас бага, зуны бүрхэг өдөр 5-аас бага, цэлмэг өдөр 3-аас их, намрын өдрийн урт 8 цагаас бага, бүрхэг өдөр 3-аас бага, цэлмэг өдөр 13- аас бага, өвлийн өдрийн урт 7 цагаас бага, Өвөлд орох

цасны дундаж хэмжээ 10 см-ээс бага, цас тогтох хугацаа 11-р сарын 21 12-р сарын 1, цас арилах хугацаа 3-р сарын 15 хүртэл үргэлжилдэг. Салхины хамгийн их хурд 25 м/секунд. Салхины чиглэлийг авч үзвэл 1-р сарын Розагаар хойд, баруун хойд, зуун зугийн салхи голлодог. Салхигуй тохиолдол 22 хоног. Салхины дундаж хурд нь хойд зүгийн салхи 2-4 м/ сек, баруун хойд зүгийн салхи 4-6 м/ сек, баруун хойд зүгийн салхи 2-4 м/ сек байдаг. 7-р сарын салхины розаг авч үзвэл салхигуй хоног 21, хойд зугийн салхи 18 м/сек, баруун хойд зугийн салхи 4-6 м/сек, зуун хойд зугийн салхи 2-4 м/сек, баруун урд зугийн салхи 2-4 м/сек байдаг. Аймгийн нутагт хүйтэвтэр хоногийг авч үзвэл хамгийн олон нь 122, хамгийн цөөн нь 95 хүйтэрдэггүй хоног 80-100 байдаг. Энэ нь байгаль цаг уурын хувьд гадаадын иргэд ажиллаж амьдрахад тохиромжтой нөхцөл юм.

2.3 Ургамлан нөмрөг

Нутгийн баруун хойд талаар хялгана, харгана, баруун өмнөд талаар бударгана дэрс, зэрэг голлосон тойрмын ургамал голлох бегеед бэлчээрийн евел хаврын даац нь дунджаар 08-1,0 центнер га, зун намрын даац нь 2,5-3,0 центнер га-гийн нөөцтэй тул 80,0 мянгаас илүү малыг бэлчээрээр ха нгах боломжгүй юм. Бэлчээрийн хувьд хялгана - харгант, хазаар өвс – хялгант, хиаг – хялгана – хазаар өвст соргог өвст бэлчээр бүхий хуурай хээр зонхилж, хялгана(говийн)- таана – баглуурт, хялгана – хазаар өвст – агьт, хялгана – боролзой – шарилжит, хялгана – харгана, таана – хялганат, таана – улалж, бударгана – шарилжит, дэрс – бударгант, бор шавагт, бударгана – хармагт цөлийн хээр зонхилдог байв. Хужиртай байдам (нуга шавартай) газарт таана- улалж, улалж – зурман сүүлт, ахар сорт арвай – марцны цэгээлж – ширэг зонхилно.

2.4 Хөрсөн бүрхэвч

Хөрс-газарзүйн мужлалтаар нутгийн хойт хэсэг нь Төв Азийн их мужийн Хангайн мужийн өргөрөгийн бүсийн хүрэн хөрсний бүсийн 2-р тойрог, нутгийн өмнөд хэсэг нь Говийн мужийн өргөрөгийн бүсшилийн цайвар хүрэн хөрсний дэд бүсийн 4-р тойрог, цөлөрхөг хээрийн бор хөрсний дэд бүсийн 6-р тойргуудад тус тус хамрагдана Хүрэн хөрс манай оронд хамгийн өргөн дэлгэр тархах бөгөөд газарзүйн байрлал гарал үүслийн хувьд нугат хээрийн хар шороон хөрснөөс цөл хээрийн бор хөрсөнд шилжих завсрын шинж чанартай юм. Монгол оронд тархсан хүрэн хөрсийг газарзүй гарал үүслийн онцлогоор нь тал хээрийн хүрэн хөрс,уулт хээрийн хүрэн хөрс,нугат хээрийн хүрэн хөрс гэж үндсэн 3 бүлэгт хувааж болно.

2.5 Төсөл хэрэгжих орон нутгийн нийгэм эдийн засгийн байдал

Төсөл хэрэгжих орон нутгийн хүн ам: Говьсүмбэр аймаг нь засаг захиргааны нэгжийн хувьд Сүмбэр, Шивээговь, Баянтал, гэсэн 3 сум, 9 багтай. Хүн ам, өрхийн мэдээллийн нэгдсэн цахим санд Говьсүмбэр аймгийн харьяат 17.5 мянган хүн бүртгэлтэй байгаагаас 1.7 хувь нь гадаадад оршин сууж байна. Нийт хүн амын 98.3 хувь нь суурин хүн ам байна. Суурин хүн амын тоо өмнөх оноос 3.2 хувиар нэмэгджээ. Сууринхүн амын 73 хувь буюу 17.2 мянга нь аймгийн төвийн сум буюу Сүмбэр суманд, 5.3 хувь буюу 1.2 мянга нь хөдөөгийн сум болох Баянтал, Шивээговь сумдад 20.1 хувь нь амьдарч байна.

Аж үйлдвэр: Говьсүмбэр аймагт 1969 оноос эхлэн каракуль хонийг өсгөн үржүүлж байна. Каракуль хонь нь хар, саарал, хүрэн зүстэй байдаг. Нутгийн монгол хониноос амьдын жин, ноос, мах, сүүний гарцаар илүү. Буржгар арьсны чиглэлийн каракулийн “Сүмбэр” үүлдрийн хонь нь биологийн ангиллаар ширүүн ноост, урт өөхөн сүүлт хонины үүлдэрт хамаарна. Харин ашиг шимээрээ хурганы арьс, сүүний чиглэлийн хонинд ордог. Каракуль хурганы арьс нь өвөрмөц хээтэй, маш гоёмсог буржгар, хөнгөн нимгэн хөрстэй, үс нь торгомсог, уян хатан чанар сайтай олон янзын өнгөтэй байдгаараа дэлхийн зах зээлд нэрд гарсан эрэлт хэрэгцээ өндөртэй бүтээгдэхүүн юм. Чойр уулын зүүн тал Сүмбэр уулын эргэн тойронд 1:50000, төмөр замын дагуу 1:200000 масштабтай хийгдсэн гидрогеологийн судалгааны ажлын дүнд тоосгоны шавар, хүрэн нүүрс, газрын тос, холимог металл болон эрдэс будгийн нөөцийг тогтоосон байна. Ер нь аймгийн төвөөс 100 километрийн радиус дотор 30 гаруй төрлийн ашигт малтмалын орд, илэрц байдаг: хайлуур жонш /38 сая тонн/, холимог металл /1.1 сая тонн/, төмрийн хүдэр /13 сая тонн/, бал чулуу /200 мянган тонн/, хүрэн нүүрс /13 биллион тонн/. Улсын хэмжээнд томд орох Шивээ-Овоогийн нүүрсний уурхайтай. Жилдээ 2 сая тонн нүүрс олборловол 300 жилийн нөөцтэй. Тус аймгийн нутаг дэвсгэр дээгүүр олон улсын темер зам болон агаарын зам дайран өнгөрдөг. Ачаа тээврийн, иргэний зорчигч тээвэрлэх бухтерлийн даацын онгоц хеерч буух 3 км урттай, 72 м-ийн ергентэй 2 зурвас бүхий онгоцны буудалтай. Монгол улсын хойд хилээс өмнөд хил хүртэл тавигдсан шилэн кабелийн шугамд холбогдсон. Тоон АТС-ын системд шилжсэн, хөдөлгөөнт холбоо суурилагдсан. Дэлхийн аль ч улс оронтой телефоноор болон интернетээр харилцах боломжтой. Налайх — Чойрын чиглэлийн 200 км хатуу хучилттай зам барилгын ажил 2002 оны 05 сард эхэлсэн ба 2004 оны 06 сард ашиглалтанд орох юм. Цахилгаан эрчим хүчний дамжуулах станц нь хүчин чадлынхаа 33 %-г ашиглаж байгаа нь цахилгаан эрчим хүчний найдвартай эх үүсвэр нөөцтэй гэсэн үг. Аймгийн төвийн усанд агуулагдах төмрийн хэмжээг багасгасан нөхцөлд үйлдвэрлэлийн буюу ундны усны хангалттай нөөцтэй болно. Шивээ-Овоогийн уурхай одоогийн хэрэгжиж буй теслийн хүрээнд жилд 2,0 сая тн нүүрс олборлоход 100-аас доошгүй жил ашиглах нөөцтэй.

БҮЛЭГ 3. ТӨСЛИЙН ГОЛ БА БОЛЗОШГҮЙ СӨРӨГ НӨЛӨӨЛЛИЙН ТОВЧ ТОДОРХОЙЛОЛТ

3.1 Агаар орчинд үзүүлэх сөрөг нөлөөлөл

- Ачаа бараа ачих болон буулгахад гарах тоос
- Ачаа бараа тээвэрлэж ирэх автомашинаас ялгарах хорт хий
- Галт тэрэгнээс ялгарах хорт хий болон дуу чимээ
- Зам барилгын ажлын үед гарах тоос
- Ачилт буулгалтын талбайд тээврийн хөдөлгөөнөөс гарах тоос зэрэг болно.

Автотээврийн хэрэгсэл болон бусад төхөөрөмжийн дуу чимээ болон хорт хий утаа гарах, тоос шороо дэгдэх зэргээр агаар орчныг бохирдуулж, хүний эрүүл мэнд, хүрээлэн буй орчинд сөргөөр нөлөөлнө. Үүнээс гадна барилга угсралтын үйл ажиллагаа болон тээврийн хөдөлгөөнтэй холбоотойгоор агаарын бохирдол үүсч болзошгүй. Төлөвлөж буй төслийн барилгын үйл ажиллагааны явцад тоосжилт, тухайн бүс нутгийн уур амьсгалын нөхцөлтэй уялдан их, бага хэмжээгээр үүсэх учраас энэ асуудлыг зайлшгүй авч үзнэ. Төсөл хэрэгжих орчны хуурай уур амьсгал, хүчтэй салхи шуурга зэрэг нь төслийг төлөвлөх болон хэрэгжүүлэх шатанд холбогдох зохистой арга хэмжээг авч хэрэгжүүлэхгүй бол ихээхэн хэмжээний тоосжилт орчиндоо бий болгох нөхцөлтэй.

3.2 Хөрсөн орчинд үзүүлэх сөрөг нөлөөлөл

Төслийн үйл ажиллагаанаас байгаль орчинд үзүүлэх сөрөг нөлөөлөлийн эх үүсвэр нь төслийн талбайд баригдах барилга байгууламж, овоолго, ажилчдын тосгон, хүнд даацын машины хөдөлгөөн, антропогений хүчин зүйлс зэрэг юм.

- Төмөр замын ачих буулгах талбайн төслийн 5 жилийн хугацаанд нийт 0.35 га талбай өөрчлөлтөнд орж хөрсөн бүрхэвч нөлөөлөлд өртөхөөр байна. Төслийн хүрээнд төлөвлөж буй барилга байгууламжид хөрс удаан хугацаанд дарагдана. Түүнчлэн дэд бүтцийн барилга, байгууламжийн ойр орчимд машин техник, хүний үйл ажиллагаагаар элэгдэл, эвдрэл, бохирдол үүснэ. Төслийн үйл ажиллагааны явцад машин техникийн эвдрэл гэмтэлээс үүдэн тос, тослох материалын асгаралт, шүүрэлтээс хөрс бохирдох боломжтой.
- Техникийн хөдөлгөөнөөс хучилтгүй -зам талбайн хөрс элэгдэж, эвдрэх, ургамлан нөмрөг талхлагдах
- Ачиж тээвэрлэх, буулгах явцад гарах тоос хөрсөн дээр хаягдсанаар хөрсний шинж чанар өөрчлөгдөх
- Хог хаягдлыг төвлөрсөн цэгт хаяаагүй, мөн ангилан ялгаагүйгээс болж хөрсийг бохирдуулах
- Ажилчдын ариун цэврийн газар болон хоолны газраас гарах шингэн хог хаягдлын байгууламж байхгүй, тэдгээрийн эвдрэл гэмтэл, дүүрэх зэрэг асуудлаас хөрс бохирдох
- Ахуйн бохирын усыг шаардлагын хэмжээнд хүртэл цэвэрлэж шүүгээгүй тохиодолд шууд гадагшлуулж байгальд хаях нь хөрс бохирдуулах нэг эх үүсвэр болох талтай.

Гүйцэтгэсэн: “Патрикейн” ХХК

- Антропогений хүчин зүйлээс үүдэн ажилчдын ариун цэврийн газар болон хоолны газраас гарах шингэн хаягдлын байгууламж байхгүй зэргээс үүдэн хөрс бохирдох нөлөөтэй. Гэхдээ MNS4943:2015-ын дагуу бохирын усыг цэвэрлэх системийг шаардлагын дагуу зөв барьж хэрэглэвэл зөвшөөрөгдөх хэмжээнээс бага бохир ус гарах боломжтой. Бохирын цэвэрлэгээний систем бий болсон нөхцөлд түүнээсгарах усны нөлөө бага байна.

3.3 Ургамлан нөмрөгт үзүүлэх сөрөг нөлөөлөл

Ачиж, буулгах хөдөлгөөнөөр орчны ургамлан бүрхэвч талхлагдах, ажиллагсад зориудын бус замаар явах, анхаарал болгоомжгүйгээс гал түймэр гарах, тээврийн хэрэгслийн хөдөлгөөнөөс олон салаа зам үүсэх, дэд бүтцийн барилга байгууламж барих зэрэг нь ургамлан нөмрөгт нөлөөлөн, түүний төрөл зүйлийн бүрэлдэхүүнд өөрчлөлт оруулах (хогургамал ихсэх), зэрэг сөрөг нөлөөллүүд үүсч болзошгүй.

3.4 Усан орчинд үзүүлэх сөрөг нөлөөлөл

Төсөл хэрэгжих явцад байгалийн усны нөөц болон усны бохирдолд үзүүлэх нөлөөлөл нь төдийлэн эрчимтэй бус юм. Гэвч ахуйн бохир ус болон хог хаягдлыг зөв байршуулаагүй мөн орчны цэвэрлэгээ хийгээгүйн улмаас гадаргын болон газрын доорхи ус, хөрсний ус бохирдуулж болзошгүй.

3.5 Төслийн болзошгүй сөрөг нөлөөлөл үргэлжлэх хугацаа, эрчим

Байгаль орчинд үзүүлж болзошгүй нөлөөлөл, үргэлжлэх хугацаа, эрчим: Уг төслийг хэрэгжүүлснээр байгаль орчны төлөв байдалд үзүүлж болзошгүй нөлөөллийг тогтоохдоо байгаль орчны суурь нөхцөл, судалгаа хийсэн мэргжлийн судлаачдын дүгнэлтүүдийг үндэслэн тогтоов. Байгаль орчны төлөв байдалд гарч болзошгүй нөлөөлөл, болзошгүй ослын үнэлгээг магадлан жагсаах аргаар тодорхойлов.

Магадлан жагсаах /checklist/ аргаар тооцсон нөлөөллийн үнэлгээ: Үнэлгээ хийгдэжбуй төслийн үйл ажиллагаа байгаль орчны төлөв байдал, нийгэм эдийн засагт нөлөөлөх нөлөөллийн хэлбэр, үргэлжлэх хугацаа, эрчмийг тодруулахын тулд магадлан жагсаах (checklist) аргыг ашиглав. Энэ арга нь нөлөөллийг байна (х), байхгүй (хоосон) гэсэн хэлбэрээр тодорхойлж шууд, шууд бус шинжтэй, удаан, богино хугацаагаар буцалтгүй болон буцаж нөлөөлөх, хүчтэй, дунд болон бага зэрэг эрчимтэй байх зэрэг үзүүлэлтүүдээр авч үзсэн болно.

Төслийн байгаль орчинд сөргөөр нөлөөлөх эх үүсвэрүүдэд дараах хүчин зүйлс орж байна.

Үүнд:

- Автотээврийн хэрэгслээс ялгарах хорт хий Ачиж буулгах явцад үүсэх тоосжилт
- Ачих, буулгах, тээвэрлэх үйл явц.

Гүйцэтгэсэн: “Патрикейн” ХХК

Төсөл хэрэгжсэнээр тухайн нутгийн байгаль орчны төлөв байдалд үзүүлж болзошгүй нөлөөллийг хүснэгт № 1-д харуулав.

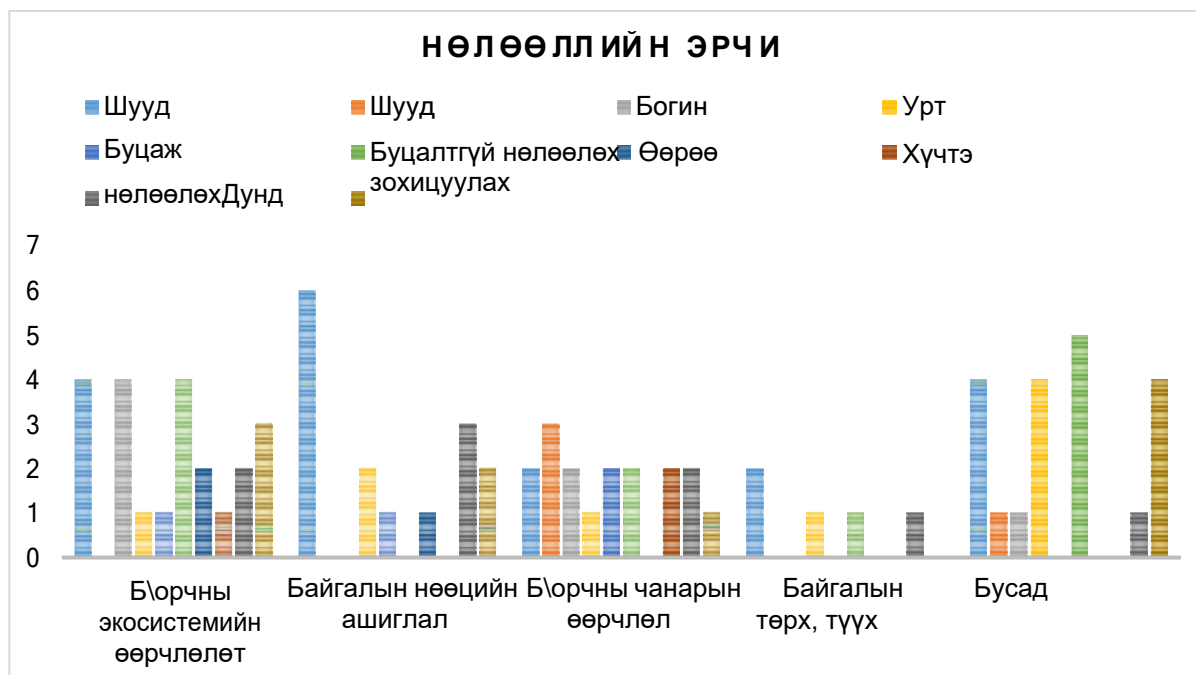
Хүснэгт 1 Магадлан жагсаах хүснэгт

№	Байгаль орчны үзүүлэлт			Нөлөөлөл			Хугацаа		Давтамж		Эрчим		
				Шууд	Шууд бус	Өөрөө	Богино хугацааны	Удаан хугацааны	Буцаж нөлөөлөх	Буцалтгүй нөлөөлөх	Бага зэрэг	Дунд зэрэг	Хүчтэй
Байгалийн экосистемийн өөрчлөлт													
1	Газрын өөрчлөлт	доорх	урсацын										
2	Гадаргын өөрчлөлт	усны	чанарын		x			x	x				x
3	Ургамлан бүлгэмдлийн өөрчлөлт		бүтцийн	x				x		x			x
4	Хөрсний элэгдэл, эвдрэл			x				x		x			x
5	Геологийн тогтоцын өөрчлөлт			x				x		x			x
6	Зэрлэг амьтдын орон зайн өөрчлөлт			x				x		x			x
7	Уур амьсгалын өөрчлөлт				x			x		x		x	
Байгалийн нөөцийн ашиглалт													
8	Газрын доорх нөөц баялаг			x				x		x			x
9	Бэлчээрийн байдал			x				x		x			x
10	Эрдэс түүхий эдийн нөөц			x				x		x			x
Байгаль орчны чанарын өөрчлөлт													
11	Агаарын бохирдол			x				x		x			x
12	Ундны усны нөөц хомсдох				x			x		x	x		
13	Хөрсний бохирдол				x			x	x				x
14	Дуу чимээ, шуугианы нөлөөлөл			x				x		x			x
Нийгэмд үзүүлэх нөлөөлөл													
15	Дэд бүтцийн хөгжилд нөлөөлөх			x				x		x	x		
16	Хүн амын орлого өөрчлөгдөн нэмэгдэх				x			x		x	x		
17	Хүн амын тоо өөрчлөгдөх				x			x		x	x		
Байгалийн цогцолборт газар, түүх соёлын дурсгалт зүйл, археологи, палентлогийн олдвор													
18	Байгалийн өнгө төрх өөрчлөгдөх			x				x		x			x
19	Ландшафтын хэлбэр, өнгө өөрчлөгдөх			x				x		x			x
20	Тусгай хамгаалалттай ба цогцолборт газарт нөлөөлөх												
21	Түүх сёлын дурсгалт зүйлд нөлөөлөх												
22	Археологи, палентлогийн олдворт нөлөөлөх												
Эдийн засаг, байгаль орчин													

Гүйцэтгэсэн: “Патрикейн” ХХК

23	Орон нутгийн орлого нэмэгдэх		x			x		x		x	
24	Ажлын байр нэмэгдэх	x				x		x		x	
25	Ядуурлыг бууруулахад дэмжлэг болох		x		x			x	x		
Бусад нөлөөлөл											
26	Шороон зам, машин механизмын хөдөлгөөн, тээвэрлэлтээс хөрс эвдрэх	x				x	x				x
27	Ахуйн бохир ус, нефтийн бүтээгдэхүүн хөрсөнд нэвчиж, хөрс ба усыг бохирдуулах	x				x	x			x	
28	Ахуйн хаягдал, хогийн цэгийн ариутгал муугаас эвгүй үнэр гарах, шавьж үржих	x			x		x			x	
29	Хүчтэй салхи, уруйн үер	x			x		x			x	
		18	8		5	20	7	18	5	15	6
Дүн											

Дээрх хүснэгтээс харахад тус төслийн үйл ажиллагааны явцаас байгаль орчинд нөлөөлөх нөлөөлөл өөр хоорондоо харилцан уялдаа холбоотой нэг нь нөгөөдөө шууд буюу дам байдлаар нөлөөлөх нь харагдаж байна.

Тус төслийн үйл ажиллагаанаас сөрөг нөлөөллийг байгаль орчны бүрэлдэхүүн хэсэгтүс бүрд үзүүлэх ба 7.1% нь “бага”, 45.2% нь “дунд”, 42.8% нь “их”, 4.8% нь “маш их” гэсэн нөлөөллийн үнэлгээний зэрэгт хамаарагдаж байна. Нөлөөлөлд өртөж буй байгалийн бүрэлдэхүүн хэсгүүдээс агаар орчин нөлөөлөлд илүүтэйгээр өртөхөөр байна.

БҮЛЭГ 4. 2023 ОНЫ БАЙГАЛЬ ОРЧНЫ МЕНЕЖМЕНТИЙН ТӨЛӨВЛӨГӨӨ

Байгаль орчны менежментийн төлөвлөгөө нь төсөл хэрэгжих нутаг дэвсгэрийн байгаль орчныг хамгаалах, зүй зохистой ашиглах, нөхөн сэргээх, нөлөөллийн нарийвчилсан үнэлгээгээр тогтоосон сөрөг нөлөөллийг бууруулах, арилгах, урьдчилан сэргийлэх, төсөл хэрэгжих орчинд үүсэж болзошгүй сөрөг үр дагаврыг хянах, илрүүлэх үндсэн зорилго бүхий эрхзүйн баримт бичиг юм.

Төмөр замын ачих буулгах талбайн үйл ажиллагаанаас төсөл хэрэгжих нутгийн байгаль орчинд үзүүлэх сөрөг нөлөөллийг хамгийн бага байлгах, байгаль орчинд үзүүлэх аливаа сөрөг нөлөөллөөс зайлсхийх, урьдчилан сэргийлэх, төсөл хэрэгжих орчинд бий болж болзошгүй сөрөг нөлөөллийг илрүүлэх, тэдгээрийн үр дагаварыг тогтмол хянах, хяналт шинжилгээний хөтөлбөрийн хэрэгжилтэд нутгийн иргэдийн оролцоог хангах, дэмжих зарчим баримтлан ажиллах үүрэгтэй. Энэхүү байгаль орчныг хамгаалах төлөвлөгөөнд төслийн үйл ажиллагаанаас байгаль орчинд нөлөөлөх нөлөөллүүдийг бууруулах арга хэмжээ, шаардагдах хөрөнгө зардал, дагаж мөрдөх дүрэм журам, стандартуудыг нэгтгэн үзүүлсэн бөгөөд үйл ажиллагаа явуулж эхэлснээс хойш жил бүр байгаль орчны нарийвчилсан үнэлгээгээр тогтоогдсон гол болон болзошгүй сөрөг нөлөөллүүд, тэдгээрийг арилгах бууруулах арга хэмжээний төлөвлөгөөг хянан үзэж, шинэчлэн сайжруулж, байгаль орчны хяналт шинжилгээний хөтөлбөрүүдээс гарч буй үр дагавар, бодит байдалтай уялдуулан улам баяжуулж, сайжруулан мөрдлөг болгоно.

Энэхүү байгаль орчны менежментийн төлөвлөгөөг боловсруулахдаа төслийн үйл ажиллагаанаас гол болон болзошгүй сөрөг нөлөөллүүдийг бууруулах, арилгах арга хэмжээний төлөвлөгөөг нөлөөлөлд өртөж болзошгүй байгалийн бүрэлдэхүүн хэсэг тус бүрээр авч үзэж, тэдгээрийг хэрэгжүүлэхэд шаардагдах хөрөнгө зардлыг БОАЖЯ-ны Сайдын 2019 оны 10 дугаар сарын 29-ний өдрийн А/618 дугаар тушаалын 1 дүгээр хавсралтын дагуу тухайн жилийн Байгаль орчны менежментийн төлөвлөгөөг боловсрууллаа.

Хүснэгт 2 БОМТ нийт зардал

2023 оны БОМТ-н нийт зардалын тооцоо		
№	Хэрэгжүүлэх арга хэмжээ	2023 оны зардал төг
1	Сөрөг нөлөөллийг бууруулах арга хэмжээний төлөвлөгөө	500.0
2	Түүх, соёлын өвийг хамгаалах арга хэмжээний төлөвлөгөө	-
3	Орчны болон барилгажилтын хог хаягдлын төлөвлөгөө	500.0
4	Осол Эрсдэлийн менежментийн төлөвлөгөө	400.0
5	Орчны хяналт шинжилгээний хөтөлбөр	672.0
6	БОМТ-г хэрэгжүүлэх удирдлага зохион байгуулах	600.0
7	БОМТ-н хэрэгжилтийг тайлагнах	100.0
	Нийт	2.772.0

БҮЛЭГ 5. СӨРӨГ НӨЛӨӨЛЛИЙГ БУУРУУЛАХ МЕНЕЖМЕНТИЙН ТӨЛӨВЛӨГӨӨ

Хүснэгт 3 Сөрөг нөлөөллийг бууруулах менежментийн төлөвлөгөө

№	Гол болон болзошгүй сөрөг нөлөөллүүд	Сөрөг нөлөөлийг арилгах, бууруулах арга хэмжээ	Сөрөг нөлөөллийг хамрах хүрээ	Хэмжих нэгж	Нэгжийн зардал (мян.төг)	Тоо хэмжээ	Нийт зардал, төг	Хэрэгжүүлэх хугацаа, давтамж	Баримтлах эрх зүйн баримт бичиг, стандарт
АГААРЫН ЧАНАР									
1	Галт тэрэгний зүтгүүрийн хаягдал утаа агаар орчныг бохирдуулах Төслийн талбайд ахуйн хог хаягдлын сав, бохир ус дамжуулах хоолой болон бохир ус цуглуулах хэсгийн битүүмжлэл муу байснаас үнэрийн бохирдол үүсэх	Салхины хурд, дуу чимээг бууруулах зорилгоор мод бут тарих	Үйл ажиллагааны хүрээнд	–	33.0	–	33.0	Жил бүр	Агаарын тухай хууль, - MNS 4585:2016 Агаарын чанар. Техникийн ерөнхий шаардлага - Ажлын байрны агаарын эрүүл ахуйн шаардлага: MNS 4990:2015, MNS 0017-2-3-16:1998 (хүн ам суурьшсан хэсгүүдэд) -“Үйлдвэрийн барилгын салхивч, агааржуулалтын системд тавих ерөнхий шаардлага” MNS 5078: 2001
		Хог хаягдлыг битүү саванд хуримтлуулж тухай бүрт нь хогийн цэгт хаях, ариутгах, хогийн цэгийг хлорын шохойн 5-10%-ийн уусмалаар ариутгаж байх	Үйл ажиллагааны хүрээнд	–	–	–	–	Хог хаягдлын менежментийн төлөвлөгөөнд тусгасан зардлаар	
		Тоосжилтыг бууруулах зорилгоор усны машин авч дотоод зам талбайг услах	Үйл ажиллагааны турш	–	–	–	–	Үйл ажиллагааны зардлаар	
		Тоосжилт дарах усалгааны усыг Шивээ Овоогийн нүүрсний уурхайгаас татах гэрээ байгуулах	Үйл ажиллагааны турш	–	–	–	–	Үйл ажиллагааны зардлаар	

Гүйцэтгэсэн: “Патрикейн” ХХК

		Төмөр замын ачих буулгах талбайн тоосжилтыг бууруулахын тулд нарийн ширхэгт тоосонцорыг шүүж авч үлдэх жижиг сүв бүхий металл хавтангаар хийгдсэн хашааг барьж агаарыг чөлөөтэй нэтрүүлэх тул салхи шуурганд тэсвэртэй тусгай хашааг барих		–	–	–	–	Үйл ажиллагааны зардлаар	
ХӨРСӨН БҮРХЭВЧ									
2	Төмөр зам тавих барилгын ажлын үе шат, автомашины хөдөлгөөн зэргээс хөрс элэгдэл, эвдрэл үүсэхээс гадна хог хаягдал, бохирын шингэн алдагдсанаас хөрсөнд бохирдол үүсч болзошгүй.	Автомашины зогсоол, дотоод зам талбайг тэмдэгжүүлэх	Үйл ажиллагааны турш	0.3	0.3	0.3		2023 онд	Газрын тухай” хууль MNS 3307:1991, MNS 3308:1991 Хөрс. Хөрсний химийн элементүүдийн нийт хэмжээг тодорхойлох арга MNS 5914:2008 “Эвдэрсэн газрын нөхөн сэргээлт. Эвдэрсэн газрыг ургамалжуулах техникийн шаардлага MNS
		Төслийн объектууд хооронд явган хүний зам тавих (өнгөт хавтан, чулуу, хөндий банзан г.м)	Үйл ажиллагааны турш	–	–	–	–	–	
		Төслийн талбайд оффисын барилгын ажлыг эхлүүлсэн ба тус барилга ашиглалтад ороход ариун цэврийн байгууламжийг боловсон нойлоор шийдэж өгнө.	Үйл ажиллагааны турш	–					

Гүйцэтгэсэн: “Патрикейн” ХХК

		ДУУ ЧИМЭЭ								
3	Ашиглагдаж буй машин тоног төхөөрөмжөөс үүссэн дуу чимээ орчны шуугианы түвшнийг нэмэгдүүлнэ	Олборлолтын ажлыг өдрийн цагаар гүйцэтгэх	Үйл ажиллагааны турш	–	–	–	–	Тогтмол	MNS12-4-005 : 1985 Шуугианаас хамгаалах хэрэгсэл ба аргууд. Ангилал.	
		Дуу шуугианы хэмжилт (2 цэгт дууны түвшин хэмжигч NL-04 багажаар) хийж, дуу, шуугиан бүхий машин механизмийн ашиглалтыг оновчтой төлөвлөх, үр ашиггүй ашиглалтыг багасгах	Үйл ажиллагааны турш	–				2023 онд	MNS 6768:2019 стандартын шаардлагын дагуу хувь хүний сонсголын түвшинд хийгдсэн байна.	
4									Нийт 1.0 сая,төг	

БҮЛЭГ 6. ТҮҮХ СОЁЛЫН ӨВИЙГ ХАМГААЛАХ АРГА ХЭМЖЭЭНИЙ ТӨЛӨВЛӨГӨӨ

Тус төслийн талбайд одоогоор түүх, соёлын өв илрээгүй. Тус төслийн үйл ажиллагааны явцад археологи, палеонтологийн олдвор, түүх соёлын дурсгалт зүйлс илэрвэл үйл ажиллагаагаа түр зогсоож энэ тухай сум, дүүргийн засаг дарга, цагдаагийн болон уг асуудлыг эрхэлсэн эрдэм шинжилгээний байгууллагад нэн даруй мэдэгдэх ба цаашид Монгол улсын “Соёлын өвийг хамгаалах тухай хууль” болон бусад холбогдох хууль тогтоомжыг мөрдөн ажиллах шаардлагатай.

БҮЛЭГ 7. ОСОЛ, ЭРСДЭЛИЙН МЕНЕЖМЕНТИЙН ТӨЛӨВЛӨГӨӨ

Хүснэгт 4 Осол эрсдэлийн менежментийн төлөвлөгөө

Болзошгүй аюул, осол сөрөг нөлөө	Урьдчилан сэргийлэх, хамгаалах арга хэмжээ	Арга хэмжээний цар хэмжээ	Тоо хэмжээ	Нэгжийн зардал	Нийт зардал (мян\төг)	Хэрэгжүүлэх хугацаа ба давтамж	Баримтлах эрх зүйн баримт бичиг
Цаг агаарын үзэгдэл, ажилчдын хариуцлагагүй байдлаас шалтгаалан осол гарах	Цаг агаарын мэдээг байнга авч үйл ажиллагаатайгаа холбон ажиллах, болзошгүй ослоос урьдчилан сэргийлэх гарын авлагатай болох	Төсөл хэрэгжүүлэгчийн удирдах ажилтан албан хаагчдад үүрэг даалгавар өгөх	-	Удирдлага зохион байгуулалтын арга хэмжээнд тусгагдсан		2023 онд	Гамшгаас хамгаалах тухай хууль, Хөдөлмөрийн аюулгүй байдал,эрүүл ахуйн тухай хууль ISO/PAS 45005:2020 “Ковид-19 цар тахлын үед аюулгүй ажиллах ерөнхий зааварчилгаа
	Ажилтан албан хаагчдад сургалт зохион байгуулах, аюулгүй ажиллагааны талаарх мэдээллийг өгч байх, самбартай байх	Төслийн бүхий л үед хэрэгжүүлэх ХХАА-ны гарын авлагатай болох	-	Удирдлага зохион байгуулалтын арга хэмжээнд тусгагдсан		2023 онд	
	Болзошгүй аюул ослын үед ашиглах багаж хэрэгсэл холбооны хэрэгсэлтэй болох	Ус, элс, шороо, хүрзцэвэрлэгээний бодис, холбооны хэрэгсэл гэх мэт	-	400.0	400.0	2023 онд	
	Болзошгүй аюул ослын үед ашиглах мөнгөн хуримтлал бүрдүүлэх		-			2023 онд	
Болзошгүй осол, саатал, техник технологийн шугам сүлжээний гэмтэл, галын гэнэтийн аюул үүсэх,байгалийн	Техник, технологийн аюулгүй байдлыг тогтмол шалгах, хянах, Машин техникийн үйлчилгээ засварыг тусгай бэлтгэсэн талбайд явуулж хэвших		-	Үйл ажиллагааны зардлаар		2023 онд	
	Галын болон байгалийн аюул гамшигаас урьдчилан сэргийлэх арга хэмжээний талаар сургалт, зохион байгуулах		-				
	Аваар ослын үед авран хамгаалах төлөвлөгөөтэй байх		-				

Гүйцэтгэсэн: “Патрикейн” ХХК

гамшиг	Байгаль орчныг хамгаалах талаар сургалтыг жилд нэг удаа зохион байгуулах, холбогдох сумын байгаль орчны алба, байгаль хамгаалагч нартай харилцан холбоотой ажиллах	-			
Эрүүл мэнд	Ажилчдыг жилд 2 удаа эрүүл мэндийн үзлэгт хамруулах	-		2023 онд	
	Ковидын нөхцөлд цэвэрлэгээ, халдваргүйтгэлийг өргөн хүрээнд хамруулах ба давтамжийг нэмэгдүүлсэн хуваарь тогтоох (жишээлбэл, цэвэрлэгээ хийх ажлын цаг болон/эсвэл цэвэрлэгээ хийдэг ажилтны тоог нэмэгдүүлэх, бусад Ажилтныг өөрсдийн ажлын талбай, тоног төхөөрөмжийг тогтмол цэвэрлэж, ариутгах)	-	-	2023 онд	
Нийт зардал (мян.төг)				400.0	

БҮЛЭГ 8. ОРЧНЫ ХЯНАЛТ ШИНЖИЛГЭЭНИЙ МЕНЕЖМЕНТИЙН ТӨЛӨВЛӨГӨӨ

Хүснэгт 5 Орчны хяналт шинжилгээний хөтөлбөр

Хяналт шинжилгээ хийх үзүүлэлтүүд	Байгаль орчны бүрэлдэхүүнд үзүүлэх нөлөөлөл	Хяналт шинжилгээ хийх байршил	Хугацаа ба давтамж 2023 он	Давтамж ийн тоо	Нэгжийн зардал (мян.төг)	Нийт зардал (мян.төг)	Баримтлах арга, аргачлал, стандарт, шаардлагууд
ХӨРСНИЙ БОХИРДОЛ							
Хөрсний морфологи бичиглэл, рН, цахилгаан дамжуулалт, давс %, ялзмагийн агууламж %, шим тэжээлийн элемент, хөрсний механик бүрэлдэхүүн, нүүрс устөрөгчийн нэгдлүүд	Хөрс элэгдэл эвдрэлд орох, үржил шимээ алдах, гадаргын унаган хэлбэр өөрчлөгдөх Түлш, тосолгооны материал болон хог хаягдлаар хөрс бохирдох	Төслийн талбайд 2 цэг сонгох /ажилчдын байр, ачих буулгах талбай орчим/	Жил тутамд	Жилд 2 удаа	20.0	2 цэгт х 2 дээж х жилд 2 удаа х 20,0 НИЙТ 80,0	MNS 3307:1991, MNS 3308:1991 Хөрс. Хөрсний химийн элементүүдийн нийт хэмжээг тодорхойлох арга, MNS 3309:1991 Хөрс. Хөрсний хялбар уусдаг давсны химийн найрлагыг тодорхойлох арга, MNS 3675:1984 Хөрсний органик бодисын хэмжээг тодорхойлох лабораторийн арга, MNS 4006:1987 Хөрс. Хөдөлгөөнт фосфор, калийг тодорхойлох Мачигины арга MNS 3298:1991 Хөрс. Шинжилгээнд дээж авахад тавигдах ерөнхий шаардлага MNS ISO 11047:2001 Хөрсний чанар. Хөрсний усан орчны хандмалд кадми, хром, кобальт, зэс, хар тугалга, мангани, никель, цайрыг тодорхойлох. Дөлний болон цахилгаан дулааны атомын шингээлтийн спектрометрийн арга MNS 3675:1984 Хөрсний органик бодисын хэмжээг тодорхойлох лабораторийн арга дээд хэмжээ
Хүнд металлын агууламж		2 цэгт /ажилчдын байр, ачих буулгах талбай орчим/	Жил тутамд	Жилд 2 удаа	25.0	2 цэгт х 2 дээж х жилд 2 удаа х 1 жил х 25,0 Нийт 100,0	

Гүйцэтгэсэн: “Патрикейн” ХХК

УСНЫ ХЯНАЛТ ШИНЖИЛГЭЭ							
Усны чанар рН, ууссан нийт давс (жингийн аргаар), усны ерөнхий болон хүнд металлын шинжилгээ	Төслийн талбай орчим	Унд ахуйн усыг хангаж буй уснаас	2023 он	Жилд 2 удаа	46.0	46.0*2 удаа х 1жил НИИТ 92.0	MNS (ISO) 4867:1999 Усны чанар. Дээжийг боловсруулах, хадгалах зөвлөмж MNS 4586:1998 Усан орчны чанарын үзүүлэлт. Ерөнхий шаардлага MNS (ISO) 5667-14:2000 Гадаад орчны уснаас сорьц авах болон тээвэрлэх, гарын авлагын зөвлөмж MNS 13.060.50 Усны чанарын стандарт MNS 0900 : 2005 Ундны ус. Эрүүл ахуйн шаардлага, түүнд тавих хяналт
АГААРЫН ЧАНАР, ДУУ ЧИМЭЭ							
Тоосжилт (PM10, PSM, PM25); Гадаад болон дотоод орчны дуу чимээ, доргио, чичиргээ; Ажлын байрны эрүүл ахуйн үзүүлэлтүүд (тоос, дуу чимээ, гэрэлтүүлэг, чийгшил болон физик бохирдлын түвшин); Бохирдлын цэгэн эх үүсвэр (O2, SO2, NO2, CO)	Төслийн талбай болон орчны бүсэд	Жилд 2 удаа	2023 он	Жилд 2 удаа	200.0	200.0*2=400.0	MNS5885:2008 Агаарын чанар. Техникийн ерөнхий шаардлага, MNS 3384:1982 Сорьц авахад тавих ерөнхий шаардлага, MNS 4048:1988 Тоосныхэмжээг тодорхойлох жингийн арга MNS 0017-2-5-11:1988 Агаар дахь азотын давхар ислийн хэмжээг тодорхойлох фотоколориметрийн арга, MNS 5013:2009 Бензин хөдөлгүүртэй автомашин. Утааны найрлага дахь хорт бодисын зөвшөөрөгдөх дээд хэмжээ ба хэмжих арга
Нийт						672.0	

**БҮЛЭГ 9. ТУХАЙН ЖИЛИЙН БАЙГАЛЬ ОРЧНЫ МЕНЕЖМЕНТИЙН ТӨЛӨВЛӨГӨӨГ ХЭРЭГЖҮҮЛЭХ УДИРДЛАГА ЗОХИОН
БАЙГУУЛАЛТЫН ТӨЛӨВЛӨГӨӨ**

Хүснэгт 6 Удирдлага зохион байгуулалтын төлөвлөгөө

№	Хэрэгжүүлэх арга хэмжээ	Арга хэмжээний цар хэмжээ	Нэгжийн өртөг мян.төг	Зардал мян.төг	Хугацаа 2023 он
1	Байгаль орчны удирдлага зохион байгуулалтын арга хэлбэрийг үйл ажиллагаандаа хэрэгжүүлэх чиглэлээр үүрэг хариуцлагын дотоод журам тогтоож мөрдөх шинэчлэн засварлах	Төслийн хэмжээнд	Дотоод зохион байгуулалтаар		2023 он
2	Байгаль орчныг хамгаалах, осол аваар, гал түймэр, усны аюул мэтийн гэнэтийн ослоос урьдчилан сэргийлэх, осол гарсан тохиолдолд шуурхай хэрэгжүүлэх арга хэмжээг зохион байгуулах талаар жилд 2 удаа сургалт зохион байгуулах	Төслийн хэмжээнд	Осол эрсдэлийн менежментийн зардалд		2023он
5	Хөдөлмөр хамгаалал, аюулгүй ажиллагаа, эрүүл ахуйн нөхцөл сайжруулах арга хэмжээний төлөвлөгөө	Төслийн хэмжээнд	Дотоод төлөвлөлтөөр		2023 он
6	Бүх ажилчидыг жилд 2 удаа эмчийн үзлэгт хамруулж байх	Төслийн хэмжээнд	Дотоод төлөвлөлтөөр		2023 он
7	Хөдөлмөр хамгаалал эрүүл ахуйн нөхцлийг сайжруулах сургалт зохион байгуулах, галын аюулгүй ажиллагааны талаар дүүргийн ГТТХХэлтэстэй хамтран галын аюулаас урьдчилан сэргийлэх үзүүлэх сургууль хийх	Төслийн хэмжээнд	Ослын сургалттай хамтран хэрэгжүүлэх		3-р улирал
8	ХАБЭА дүрмийн дагуу үзлэг, шалгалтыг тогтмолжуулж илэрсэн зөрчлийг тухай бүр арилгах ажлыг зохион байгуулах	Төслийн хэмжээнд	Дотоод зохион байгуулалтаар		2023 он
9	Ажилчдыг шаардлагатай хувцас, тусгай хамгаалах, амны хаалт, малгай зэргээр хангах	Төслийн хэмжээнд	Дотоод зохион байгуулалтаар		2023 он
10	Мод тарималын арчилгааны урсгал зардал	Төслийн хэмжээнд	Дотоод зохион байгуулалтаар		Жилд 2 удаа
11	0.4 га талбайг хатуу хучилттай болгох	Төслийн хэмжээнд	Дотоод зохион байгуулалтаар		2023
АЙМГИЙН САНАЛ					
1	Ачилт буулгалтын талбайгаас үүсэх тоос тоосонцорын хамгаалсан хамгаалалтын торон хашааны суурийн ажлыг хийж гүйцэтгэх	Төслийн хэмжээнд			2023

Гүйцэтгэсэн: “Патрикейн” ХХК

2	Хөрсний элэгдэл, бохирдлоос сэргийлж төслийн талбайг хэсэгчлэн хатуу хучилттай болгох ажлыг эхлүүлэх	Төслийн хэмжээнд	Үйл ажиллагааны зардлаар	2023
3	Мод, бут тарихдаа мэргэжлийн байгууллагаас заавар зөвлөмж сургалт авах	Төслийн хэмжээнд		2023
4	ЗГ-ын 2018 оны 116 дугаар тогтоолоор батлагдсан аюултай хог хаягдлыг түр хадгалах, цуглуулах тээвэрлэх дахин боловсруулах, устгах болон бүртгэх журамын дагуу эрх бүхий мэргэжлийн байгууллагад шилжүүлж бүтргэл хөтлөх	Төслийн хэмжээнд		2023
5	Энгийн болон аюултай хог хаягдал, дахивар хог хаягдлыг ангилан ялгаж аюултай хог хаягдлыг журамд заасны дагуу тэр хадгалах, шилжүүлэх цэгт хүргэх	Төслийн хэмжээнд		2023
6	Орчны хяналт шинжилгээний хөтөлбөрт тусгагдсан агаар хөрсний шинжилгээг авч дүнг БОАЖГ-т ирүүлэх	Төслийн хэмжээнд		2023
7	Тэрбум мод үндэсний хөдөлгөөний хүрээнд Аймгаас 2000 мод тарих саналыг өгсөн. Тус саналын хүрээнд төслийн талбайн хашааны гадна 1000 -аад мод тарьсан байгаа ба үргэлжлүүлэн тарина.	Төслийн хэмжээнд		2023
Удирдлага, зохион байгуулалтын чиглэлээр авч хэрэгжүүлэх арга хэмжээний нийт зардал				600.0 мян.төг

**БҮЛЭГ 10. ТУХАЙН ЖИЛИЙН БАЙГАЛЬ ОРЧНЫГ ХАМГААЛАХ ТӨЛӨВЛӨГӨӨНИЙ БИЕЛЭЛТИЙГ НӨЛӨӨЛЛИЙН БҮСИЙН
ОРШИН СУУГЧДАД ТАЙЛАГНАХ ТӨЛӨВЛӨГӨӨ**

Хүснэгт 7 Оршин суугчдад тайлагнах төлөвлөгөө

БОМТ, түүний хэрэгжилтийг тайлагнах, хэлэлцүүлэх оршин суугчид, оролцогч талууд	Тайлагнах, хэлэлцүүлэх хэлбэр	Мэдээний агуулга	Хугацааны тов	Тайлагнах зардал, төг	Зохион байгуулах албан тушаалтан	Зохион байгуулах газар
БОМТ-ний биелэлтийн үр дүнгийн тайланг төсөл хэрэгжиж буй Говьсүмбэр аймгийн Сүмбэрсумын ажлын хэсэгт танилцуулах	Уулзалт, санал асуулга	БОМТ болон Хяналт, шинжилгээний гүйцэтгэлийг тайлагнах	2023 оны 11-р сар	-	БО-ны мэргэжилтэн, үйлдвэрийн дарга	Сумын иргэдийн нийтийн хурлын танхим, төсөл хэрэгжүүлж буй газар
Аймгийн БОАЖГ-т танилцуулах	Уулзалт, санал асуулга	БОМТ болон Хяналт, шинжилгээний гүйцэтгэлийг тайлагнах	2023 оны 12-р сар	-	БО-ны мэргэжилтэн, үйлдвэрийн дарга	Аймгийн БОАЖГ
Нийт				-		

Зураг 8 Хатуу хучилттай болгох талбай

2023 онд төслийн талбайн 0.4 га талбайг хатуу хучилттай болгох ажлыг хийж гүйцэтгэнэ